

مقدمه

شکر و سپاس بی قیاس معبودی را که اول است بی آنکه اولی پیش از او باشد و آخر است،

بی آنکه آخری پس از او باشد. چنان سپاسی که در نامه ی عمل ما نوشته شود و به (اعلی علین) بالا رود و فرشتگان مقرب بر آن گواهی دهند .

تمام ستایش و سپاس برای اوست ،او که غیر از این عالم ،عالم غیبی را آفریده که موجوداتی تحت فرمان با هیچ چشم داشتی تا ابد به ستایش و اجرای اوامر او مشغولند .

این تحقیق پیرامون شناخت ملائکه از دیدگاه قرآن و روایت می باشد. در این رابطه، پرسشهایی مطرح است از آن جمله: آیا واقعا فراتر از ماده موجودات دیگری وجود دارد؟ خصوصیات و اوصاف آنها چیست؟ اعتقاد به آنها در کدام معتقدات و تفکرات مطرح است؟ انواع و اصنافشان چند گونه است؟ چه وظایف در عالم هستی دارند؟ با وجود این همه موضوعات عینی و اجتماعی چه ضرورتی دارد به موجودات نادیدنی پرداخته شود؟

با توجه به آیات صریح قرآن و جود چنین موجوداتی غیر قابل انکار است، همچنین این موجودات غیر مرئی در صورت اراده ی الهی قابل رؤیت هستند ،علاوه بر اینکه خواب و غذا و مرگی برای ایشان نیست. بر پایه ی تحقیقات ،همه ی ادیان و شرایع آسمان و بیشتر ادیان دیگر و نیز تمام فلاسفه الهی به جزء مادیون به وجود این موجودات غیبی معترفند. امید است ارائه این تحقیق ادای وظیفه ی انسانی محسوب شود و مورد رضایت حق تعالی واقع افتد.

فصل اول

کلیّات

۱-۱- تعریف و تبیین موضوع:

انسانها فطرتاً کمال جو هستند برای پاسخگویی به این میل درونی نیاز است که با کمال حقیقی و کمال مطلق آشنا شود تا به اشتباه و گمراهی کشیده نشود و از آنجا که کمال مطلق خداوند لایزال است، پس حتماً باید در پی شناخت و معرفت الهی بود. از جمله راههای شناخت باری تعالی دقت در مخلوقات خداوند است و از جمله مخلوقات خداوند متعال ملائکه می باشند که حاملان عرش و کانبان اعمال و واسطه های بین خالق و مخلوقند و انسان برای شناخت قدرت الهی باید در پی شناخت آنها باشد این تحقیق سعی دارد به مباحثی در رابطه با فرشتگان بپردازد.

واژه ی ملک در قرآن هشتاد و هشت مرتبه و در هشتاد و شش آیه آمده است. (ملک، ملکین، ملائکه) لغت شناسان درواژه ی ملک اختلاف کرده اند:

- در صحاح از کسایی نقل شده اصل ملک مألک است ألوک به معنی رسالت. جمع آن ملائکه است.^۱

- قرشی در قاموس قرآن برآن است که ملک همان فرشته می باشد که جمع آن ملائکه است که از ألوک مشتق است و به معنی رسالت است.^۲

راغب در مفردات می گوید: نحو یون ملک را از لفظ ملائکه قرار داده، بعضی از محققین ملک را از ملک می دانند و گفته اند:

"از بین ملائکه آنکه متولی امری از امور اجرایی است ملک گفته می شود."^۳

^۱. اسماعیل بن حماد، جوهری، الصحاح، تحقیق احمد بن عبدالغفور، عطار، بیروت، ذیل کلمه ملک ۱۳۹۹ه.ق.
^۲. علی اکبر، قرشی، قاموس قرآن، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، تهران، بازار سلطانی، ج ۶، چاپ پانزدهم، ذیل کلمه ملک ۱۳۸۶ه.ش، ص ۲۸۱
^۳. حسین بن محمد، راغب اصفهانی، المفردات فی غریب القرآن، انتشارات ذوی القربی، ج ۳، چاپ سوم، ۱۴۲۳ه.ق.

به هر حال ملک، مراد از آن پیوسته فرشته و فرشتگان است اگر آن از ألوک باشد بدین جهت است که هر یک از ملائکه رسالت و مأموریت بخصوصی دارند.

۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق

تأمل در آیات قرآن نشان از آن دارد که ملائکه دسته ای از موجوداتند که علاوه بر آنکه در ساختار خلقت از رتبه ای خاص و جایگاهی ویژه ای برخوردارند گروهی واسطه علمند و گروهی واسطه رزق و گروهی واسطه احیا، ایمان به وجود آنها واجب است و دشمنی با آنها موجب کفر و گمراهی است^۱!

همین اهمیت و ضرورت مسئله را می رساند .

ایمان به ملائکه از موضوعات بسیار مهمی است که بحث از آن از زوایای مختلفی قابل طرح است از آنجا که ایمان به آنها هم ردیف ایمان به خدا و کتب و رسل الهی آمده ، استفاده می شود که ایمان به ملائکه از مسائل اعتقادی است که تقلید در آنها راهی ندارد باید برای پذیرفتن آنها به مطالعه و پژوهش پرداخت . بنابر این لازم است به عنوان یک انسان که باید جهان را بشناسیم و به شناخت ملائکه و اوصاف آنها اهتمام ورزیم و معرفت خویش را نسبت به این موجودات افزایش دهیم که منجر به شناخت بیشتر قدرت الهی می شود.

۱-۳- اهداف و فوائد تحقیق

هر عنوان و موضوعی که برای بررسی و تحقیق انتخاب می شود باید اهداف و اغراضی سودمند و معقول را دنبال کند . و تحقیق در اوصاف و ویژگی های ملائکه سبب می شود:

ایمان به آنها از مرحله ی تقلید رهیده و به مرحله ی تحقیق ارتقاء یابد و گرنه ایمان تقلیدی در حوزه ی اعتقادات باطل است .

^۱ . طاهره ، موسوی، " وجوب ایمان به ملائکه از نظر قرآن"، مجله تخصصی کلام اسلامی، سال هجده، مسلسل ۷۱، ص ۱۱۳

تقویت و تثبیت ایمان به این موجودات معرفت افزایی و آگاهی بخشی نسبت به مسئله ی فرشتگان ، برای نویسندگان و مخاطبان این پژوهش .

۱-۴-پیشینه ی موضوع تحقیق

مهمترین و موثق ترین منابعی که می توان استفاده کرد همان تفاسیر قرآن است اما کتب دیگری که به بحث فرشتگان پرداخته اند می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. فروغ حکمت ،شرح نهایه الحکمه نوشته محسن دهقانی که به مباحث فلسفی و کلامی و دیگرعوالم،ومجردات،میپردازد.

۲. کتاب فرشتگان و تحقیق قرآنی ، روایی و عقلی نوشته علیرضا رجالی تهرانی که به مباحث حقیقت ملائکه و اصناف و اوصاف آنها به طور مختصر پرداخته است.

۳. مقاله ی بررسی ماهیت فرشتگان از ادیان الهی نوشته مرضیه خزعلی که نگرشهای ادیان مختلف را درباره ی این موجود بررسی نموده است.و درپایان دیدگاه اسلام را درباره آن بیان فرموده است.

۴.مقاله ی وجوب ایمان به ملائکه از نظر قرآن نوشته ی سیده طاهره موسوی که آیاتی را بر وجوب ایمان به آنها و سر وجوب ایمان به آنها را با آیات اثبات می کند. این تحقیق با بهره گیری از منابع مذکور و منابعی دیگر در رابطه با موضوع در صدد تدوین مطالبی جامع و کامل در رابطه با فرشتگان و حقیقت آنها است تا به امید حق باعث معرفت افزایی نسبت این مخلوقات الهی شود.

۱-۵-سوالات تحقیق

سوال اصلی

فرشتگان الهی چگونه موجوداتی هستندو در منابع دینی به چه صورت توصیف شده اند؟

فصل چهارم: اصناف و وظائف فرشتگان

۵۲	۴-۱ اصناف و مراتب ملائکه
۵۴	۴-۱-۱- تعداد ملائکه
۵۵	۴-۱-۲- رؤوس ملائکه
۵۶	۴-۱-۲-۱- جبرئیل
۵۸	۴-۱-۲-۲- میکائیل
۵۸	۴-۱-۲-۳- اسرافیل
۶۱	۴-۱-۲-۴- عزرائیل، فرشتگان مرگ
۶۲	۴-۲- رسالت فرشتگان
۶۴	۴-۲-۱- فرشتگان وسایط
۶۶	۴-۲-۲- حاملان عرش
۶۸	۴-۲-۳- فرشتگان واسطه های نزول الهی اند
۷۰	۴-۲-۳- فرشتگان بلا و رحمت
۷۱	۴-۲-۴- فرشتگان کاتب اعمال
۷۳	۴-۲-۵- فرشتگان محافظ انسان
۷۴	۴-۲-۶- استغفار و شفاعت ملائکه برای مؤمنین
۷۶	۴-۲-۷- فرشتگان وامداد به مؤمنان
۷۷	۴-۲-۸- فرشتگان خدمت گزار ائمه علیهم السلام و دوستان ایشان
۷۹	۴-۲-۸- فرشتگان و میراندن مردم

۸۰ ۴-۲-۹ سوال کنندگان قبر ...

۸۰ ۴-۲-۱۰ فرشتگان دوزخ و بهشت

۸۴ نتیجه گیری

۸۶ منابع

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله عليها) شهرستان قروه

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

صفات و ویژگی های ملائکه در قرآن و روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم صغری ملاولی

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای صفی زاده

پژوهشگر:

صدیقه کریمی مقدم

تابستان ۱۳۹۲

(الف)

